

Keski-Uudenmaan koulutuskuntayhtymän hankintaohje

Yhtymähallituksen päätös §56/2022

Voimaan 1.9.2022

SISÄLLYS

1 § Hankintaohjeen soveltamisala.....	1
2 § Keudan hankintatoimen periaatteet ja tavoitteet.....	1
3 § Hankintojen kynnysarvot.....	2
4 § Hankinnan vaiheet kuntayhtymän pienhankinnoissa	3
4.1 § Hankinnan kulku suoramankintarajan alittavissa hankinnoissa	3
4.2 § Hankinnan kulku suoramankintarajan ja pienhankintarajan väliin jäävissä hankinnoissa	3
4.3 § Hankinnan kulku pienhankintarajan ylittävissä pienhankinnoissa.....	4
4.4 § Suoramankinnan perusteet pienhankinnoissa	4
5 § Hankintamenettely kuntayhtymän rakennushankkeissa	5
6 § Yhteishankinnat	5
7 § Kuntayhtymän viranhaltijoiden toimivalta hankinta-asioissa	6
8 § Hankintapäätös	6
9 § Hankintasopimus	7
10 § Hankintasopimusten noudattaminen ja ohiostojen estäminen	7
11 § Tietosuoja kuntayhtymän hankinnoissa.....	7

1 § Hankintaohjeen soveltamisala

Hankinnalla tarkoitetaan tavaroiden ja palveluiden ostamista, vuokraamista tai siihen rinnastettavaa toimintaa sekä urakalla teettämistä. Hankinnasta julkisen tekee ostava organisaatio, jota kutsutaan hankintayksiköksi. Hankintayksikön on kohdeltava hankintamettelyn osallistujia ja muita toimittajia tasapuolisesti ja syrjimättömästi sekä toimittava avoimesti ja suhteellisuuden vaatimukset huomioon ottaen. Julkista hankintaa ohjataan lain ja säännöksiin, jotta nämä hankinnan periaatteet toteutuisivat myös käytännössä.

Julkista hankintaa Suomessa ohjaa ja sääntelee laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista (1397/2016). Hankintalain lisäksi kuntayhtymän hankintatoimea sääntelevät myös kuntalaki (410/2015), hallintolaki (434/2003), liikesalaisuuslaki (595/2018), tilaajavastuulaki (1233/2006) sekä laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta (621/1999). Lainsäädännön lisäksi hankintoja ohjaavat kuntayhtymän hallintosääntö ja toimintasääntö sekä tämä hankintaohje. Kuntayhtymän omilla hankintaohjeilla määritellään Keudan omat hankintakäytännöt erityisesti koskien kansallisen kynnysarvon alittavia hankintoja sekä viranhaltijoiden toimivaltaa hankinta-asioissa. Kansallisen ja EU-kynnysarvon ylittävien hankintojen toteutus on säännelty ja kuvattu hankintalaissa.

Ohjeen täytäntöönpanovastuu on jokaisella hankintoja tekevällä. Ohjeen ylläpitovastuu on hankinta-asiantuntijalla. Tämä hankintaohje korvaa 1.4.2020 voimaan tulleen hankintaohjeen.

2 § Keudan hankintatoimen periaatteet ja tavoitteet

Keudan hankintatoimen päämääränä on hankintojen toteuttaminen niin, että hankinnat osaltaan mahdollistavat Keudan päätehtävien häiriöttömän tuottamisen. Hankinnat toteutetaan opettajien ja opiskelijoiden tarpeet huomioiden siten, että loppukäyttäjä saa tarvitsemansa hankinnan oikea-aikaisesti parhain mahdollisin ehdoin.

Keudan hankintatoimen keskeisiä periaatteita ovat avoimuus, kestävyys ja suunnitelmallisuus. Toistuvat tavarahankinnat pyritään aina kilpailuttamaan pitkäaikaisiin puitesopimuksiin, jotta hankinnoilla voidaan tukea opetustoimen ennustettavuutta sekä kestävää ja ekologista toimintaa. Hankittavat tavarat ja palvelut pyritään aina ensisijaisesti hankkimaan kilpailutetuilta sopimuskumppaneilta. Hankinnoissa on noudatettava hankinnan suuruudesta riippumatta avoimuuden, tasapuolisuuden ja syrjimättömyyden sekä suhteellisuuden periaatteita. Keudan hankintatoimessa noudatetaan voimassa olevia kansallisia strategioita ja suunnitelmia.

Hankintayksiköillä on merkittävä vastuu kestävän kehityksen työssä, sillä hankintayksiköillä on halutessaan erinomaiset mahdollisuudet vaikuttaa siihen, minkälaisilta toimittajilta tavaroita ja palveluita yhteiskunnan käyttöön hankitaan. Hankintayksiköllä on myös merkittävä rooli organisaation ympäristövaikutusten minimoimisessa.

Kestävien hankintojen osalta Keuda on sitoutunut vähintään seuraaviin toimiin:

- Hankinnan valmisteluvaiheessa pyritään tunnistamaan hankintaan soveltuvat ympäristövaatimukset ja vertailuperusteet, kuten kierrätettävyyden, korjattavuuden ja uusiokäytömahdollisuus, ympäristövaikutukset ja energiatehokkuus;
- Puitesopimuksia kilpailutettaessa tarjoajien soveltuvuusvaatimuksena tarjoajilta vaaditaan aina dokumentoitua laatu- tai ympäristöohjelmaa tai muuta vastaavaa omavaltavontasuunnitelmaa;
- Kaikkien tarjoajien tulee sitoutua työnantajana vähimmäistasona noudattamaan kansallista lainsäädäntöä ja kansainvälisiä yleismaailmallisia perus- ja ihmisoikeuksia;
- Tarjoajilta edellytetään työllistämisehdon täyttämistä kuntayhtymän kilpailutuksissa aina, kun se on hankinnan kohteen puolesta mahdollista;
- Tarjoajan kestävä kehityksen toimia arvioidaan osana laatuvertailua aina, kun se on hankinnan kohteen puolesta mahdollista;
- Ajoneuvoja hankittaessa pyritään aina ekologisesti kestäviin vähimmäisvaatimuksiin, polttomoottorillisia ajoneuvoja hankitaan vain perustelluista syistä;
- Yksittäiset tavaratilaukset tehdään keskitetysti, jotta toimitusmäärät pysyvät mahdollisimman alhaisina sekä
- Toistuvat hankinnat ja ostot pyritään aina kilpailuttamaan puitejärjestelyihin.

3 § Hankintojen kynnsarvot

Hankinnat jaetaan kokonaisarvonsa mukaisesti seuraaviin luokkiin:

- EU-kynnsarvon ylittävät hankinnat
- Kansallisen kynnsarvon ylittävät hankinnat
- Pienhankinnat

Hankinnan ennakoitu arvo ratkaisee sen, onko hankinta EU-kynnsarvon ylittävä, kansallisen kynnsarvon ylittävä vai pienhankinta. Pienhankinnoissa on kuntayhtymän oma suorahankintaraja, jonka alle jäävät hankinnat voi tehdä suorahankintana ilman perusteita. Tasan kynnsarvon suuruinen hankinta tulkitaan kynnsarvon ylittäväksi hankinnaksi. Hankinnan pääasiallinen sisältö ratkaisee, mikä hankintalaji on kyseessä. Alla olevassa taulukossa on esitetty kuntayhtymän hankintojen kynnsarvot, ilmoitetut summat ovat arvonlisäverottomia (alv 0 %).

HANKINTALAJI	EU-kynnsarvo	Kansallinen kynnsarvo	Pienhankinta	Suorahankinta
Tavara- ja palveluhankinnat	215.000 €	60.000 €	15.000 €	5.000 €
Rakennusurakat	5.382.000 €	150.000 €	100.000 €	50.000 €
Sosiaali- ja terveystalain palvelut (hankintalain liite E kohdat 1-4)	Ei sovellu	400.000 €	200.000 €	100.000 €
Muut erityiset palvelut (hankintalain liite E kohdat 5-15)	Ei sovellu	300.000 €	150.000 €	75.000 €
Käyttöoikeussopimukset	Ei sovellu	500.000 €	250.000 €	100.000 €

Hankinnan ennakoitun arvon laskemisessa on käytettävä suurinta maksettavaa kokonaiskorvausta ilman arvonlisäveroa. Ennakoituun arvoon lasketaan myös mahdolliset optiot ja sopimuksen pidennysehdot. Toistaiseksi voimassa olevan sopimuksen kilpailutuksessa ennakoitu arvo lasketaan sopimuksen neljän ensimmäisen sopimusvuoden mukaisesti.

Hankintaa ei saa keinotekoisesti jakaa tai pilkkoa siten, että vältyttäisiin esim. ilmoitusvelvollisuudesta tai kirjallisen päätöksen tekemisestä. Hankintalain näkökulmasta kuntayhtymä on yksi yhtenäinen hankintayksikkö ja eri toimipisteiden saman tuotekategorian hankinnat lasketaan pääsääntöisesti yhteen ennakoitua arvoa määritettäessä. Tästä syystä on tärkeää, että jokainen toimipiste hyödyntää kilpailutettuja puitesopimuksia ja suunnittelee hankintansa keskitetysti talousarvioprosessin yhteydessä.

4 § Hankinnan vaiheet kuntayhtymän pienhankinnoissa

Pienhankinnoilla tarkoitetaan tässä ohjeessa hankintoja, joiden arvonlisäveroton arvo alittaa kulloinkin voimassa olevan kansallisen kynnyсарvon. Pienhankintoihin ei sovelleta hankintalakia muutoin kuin hankintaoikaisua koskevin osin (135 §) sekä hankintalain tavoitteiden (2 §) osalta. Pienhankinnat toteutetaan pääsääntöisesti hankintayksikön omien hankintaohjeiden mukaisesti. Pienhankinnat voidaan kilpailuttaa hankintalainsäädäntöä kevyemmin ja joustavammin menettelyin. Pienhankinnat tulee kuitenkin aina toteuttaa hyvän hallinnon periaatteita noudattaen ja niissä tulee huomioida yleiset tarjoajien tasapuolisen ja syrjimättömän kohtelun, avoimuuden ja suhteellisuuden periaatteet. Tilaajavastuulain mukaisten selvitysten pyytäminen tulisi huomioida myös pienhankinnoissa, mikäli pienhankintaan sisältyy vuokratyötä tai alihankintaa.

Markkinatuntemus ja hankinnoista informointi on hyvä tapa saada paikallisia pienyrityksiä aktivoitumaan julkisia pienhankintoja kohtaan. Kuntayhtymä tiedottaa tulevan vuoden hankinnoistaan vuosittain julkaistavan hankintakalenterin avulla. Hankintakalenteri julkaistaan talousarvion hyväksymisen jälkeen, ja siinä tiedotetaan tulevan vuoden talousarvion mukaisista hankinnoista sekä kyseisenä vuonna kilpailutettavista puitesopimuksista.

4.1 § Hankinnan kulku suora hankintarajan alittavissa hankinnoissa

1. Hankintaan on oltava esihenkilön hyväksyntä;
2. Tilaus tehdään sopimustoimittajalta, jos se on mahdollista;
3. Jos sopimusta ei ole, voi hankinnan tehdä vapaavalintaiselta toimittajalta;
4. Tee hinta- ja tuotekartoitus ja tee tilaus parhaalta katsomaltasi toimittajalta;
5. Käyttäjä vastaanottaa ja tarkastaa tuotteen.

4.2 § Hankinnan kulku suora hankintarajan ja pienhankintarajan väliin jäävissä hankinnoissa

1. Hankintaan on oltava esihenkilön hyväksyntä;
2. Tilaus tehdään sopimustoimittajalta, jos se on mahdollista;
3. Jos sopimusta ei ole, tehdään vapaamuotoinen hintatiedustelu pyytämällä tarjoukset vähintään kolmelta (3) toimittajalta sähköpostitse;
4. Hintatarkastuksista tehdään muistio/hankintavertailu laskun liitteeksi ja mahdollista myöhempää tarkastelua varten;

5. Tehdään tilaus valitulta toimittajalta;
6. Käyttäjä vastaanottaa ja tarkastaa tuotteen.

4.3 § Hankinnan kulku pienhankintarajan ylittävissä pienhankinnoissa

1. Varmista hankinnan talousarvion mukaisuus;
2. Tilaus tehdään sopimustoimittajalta, jos se on mahdollista;
3. Jos sopimusta ei ole, tavaranyl palvelun tarvitsija lähettää hankinnan kohteen tiedot hankinta-asiantuntijalle ja keskustelee hänen kanssaan hankittavasta tuotteesta tai palvelusta;
4. Hankinta-asiantuntija valmistelee ja tekee tarvittavat asiakirjat;
5. Tarjouspyyntö lähetetään vähintään kolmelle (3) toimittajalle rajoitetulla menettelyllä tai tarjouspyyntö julkaistaan avoimena kilpailutusjärjestelmä Clodian avulla;
6. Tarjoukset avataan sähköisesti ja hankinta-asiantuntija tarkistaa tarjoajien kelpoisuuden;
7. Hankinta-asiantuntija laatii yhteenvedon ja keskustelee kilpailutusesityksen lähettäneen kanssa tarjousten tarjouspyynnön mukaisuudesta sekä vertailusta;
8. Tarjousten valintaperusteena on joko halvin hinta tai kokonaistaloudellinen edullisuus. Tarjousten vertailussa voidaan käyttää ainoastaan ilmoitettuja valintaperusteita;
9. Hankinta-asiantuntija tekee lopullisen tarjousvertailun;
10. Tehdään hankintapäätös;
11. Hankintapäätös lähetetään tiedoksi asianosaisille;
12. Odotetaan hankintapäätöksen lainvoimaisuus (14vrk);
13. Hankintapäätöksen perusteella tehdään hankintasopimus ja tilaus;
14. Käyttäjä vastaanottaa ja tarkastaa tuotteen.

4.4 § Suorahankinnan perusteet pienhankinnoissa

Kansallisen kynnysarvon alittavissa hankinnoissa suorahankintaperusteita ovat:

- 1) Hankinnan ennakoitu arvo ei ylitä tässä hankintaohjeessa määritettyä suorahankintarajaa;
- 2) Vastaavaa tuotetta on hankittu viimeisen kuuden (6) kuukauden aikana ja hintataso on selvillä;
- 3) Hankinnan kohteena on asiantuntijapalvelun hankinta, jossa asiantuntijapalvelua hankitaan kansallisen kynnysarvon ylittävän hankinnan valmistelua varten;
- 4) Muita potentiaalisia toimittajia ei ole huolellisen markkinakartoituksen jälkeen tiedossa;
- 5) Tarjouskilpailun kustannukset ylittävät kilpailuttamisesta saatavan hyödyn.

Lisäksi hankintalain 40 ja 41 §:ssä mainitut suorahankintaperusteet oikeuttavat hankintaan ilman kilpailuttamista myös kansallisen kynnysarvon alittavissa hankinnoissa.

Mikäli hankinta toteutetaan suorahankintana, suorahankinnan perusteet pitää kirjata hankintapäätökseen tai jollei hankintapäätöstä tehdä, muihin dokumentteihin (tilausvahvistus, sähköposti, laskun viite tms.)

Suorahankinnoissa tulee aina ottaa huomioon hankintalain (1397/2016) julkisissa hankinnoissa noudatettavat periaatteet (3 §), hallintolain (434/2003) hallinnon oikeusperiaatteet (6 §) sekä hallintolain esteellisyysperusteet (28 §).

5 § Hankintamenettely kuntayhtymän rakennushankkeissa

Rakennushankkeissa asetetaan toimikunta, mikäli hankkeen kustannusarvio ylittää rakennusurakoiden EU-kynnysarvon. Rakennustoimikunta on hankekohtainen.

Rakennustoimikuntaan kuuluu kaksi luottamushenkilöjäsentä, jotka yhtymähallitus kulloinkin valitsee ja viranhaltijoina kuntayhtymän johtaja, rehtori, taloussuunnittelupäällikkö ja hankinta-asiantuntija. Rakennustoimikunnan kokoonkutsujana toimii hankinta-asiantuntija ja pysyvänä asiantuntijana toimii kiinteistöpäällikkö.

Rakennustoimikunta valitsee hankkeen pääsuunnittelijan ja pääurakoitsijan sekä hyväksyy pääpiirustukset ja määrärahan puitteissa urakkasopimukset, joiden kustannusarvio on yli 1,0 milj. euroa. Rakennustoimikunta päättää hankkeen kalusto- ja laitehankinnoista, joiden kokonaishinta on 1,0 milj. euroa. Rakennustoimikunta päättää hankkeen lisä- ja muutostöistä, joiden kustannusarvio on yli 100.000,00 euroa.

Rakennustoimikunta hyväksyy hankkeen taloudellisen loppuselvityksen. Loppuselvitys tuodaan tiedoksi myös yhtymähallitukselle. Rakennustoimikunnan jäsenillä on läsnäolo- ja puheoikeus hankkeen työmaakokouksissa. Rakennustoimikunnan toimikausi päättyy hankkeen valmistuttua

6 § Yhteishankinnat

Keudan hankinnoissa tulee hyödyntää Hansel Oy:n puitejärjestelyitä ja -sopimuksia tai dynaamisia hankintajärjestelmiä (DPS) niissä hankinnoissa, joissa koulutuskuntayhtymän itse suorittama kilpailutus ei ole tarkoituksenmukainen. Koulutuskuntayhtymä voi myös järjestää tai olla mukana yhdessä toisen hankintayksikön järjestämässä kilpailutuksessa.

Hankinnan valmisteluvaiheessa varmistetaan yhdessä hankinta-asiantuntijan kanssa, olisiko hankinta tarkoituksenmukaisinta järjestää Hansel Oy:n puitesopimuksella tai DPS:llä, johon kuntayhtymä on liittynyt taikka liittyminen on vielä mahdollista.

Hansel Oy vaatii hankintayksiköiltä liittymisilmoituksen, jotta hankintayksikkö voi hyödyntää puitesopimusta. Liittymisilmoituksen tekee hankinta-asiantuntija. Yhteishankinnan kautta tehtävistä hankinnoista hankintapäätöksen tekee kuntayhtymän johtaja. Hankintapäätös koskee koko sopimuskautta perustuen ilmoitettuun hankinnan ennakoituun kokonaisarvoon.

7 § Kuntayhtymän viranhaltijoiden toimivalta hankinta-asioissa

Tavara- ja palveluhankinnat	
Hankinnan kokonaisarvo (alv 0 %)	Päätätjä
Alle 5.000 €	Toimialapäällikkö/tiimiesihenkilö
5.000 € - 14.999 €	Koulutusjohtajat, yhteisten palvelujen päälliköt, operatiivinen johtaja
15.000 € - 60.000 €	Hankinta-asiantuntija, rehtori
Yli 60.000 €	Kuntayhtymän johtaja
Rakennusurakat	
Hankinnan kokonaisarvo (alv 0 %)	Päätätjä
Alle 100.000 €	Kiinteistöpäällikkö
100.000 € - 150.000 €	Hankinta-asiantuntija
Yli 150.000 €	Kuntayhtymän johtaja
Sosiaali- ja terveystalain liite E kohdat 1-4)	
Hankinnan kokonaisarvo (alv 0 %)	Päätätjä
Alle 200.000 €	Elinvoimapalvelujen johtaja
200.000 € - 400.000 €	Hankinta-asiantuntija
Yli 400.000 €	Kuntayhtymän johtaja
Muut erityiset palvelut (hankintalain liite E kohdat 5-15)	
Hankinnan kokonaisarvo (alv 0 %)	Päätätjä
Alle 300.000 €	Hankinta-asiantuntija
Yli 300.000 €	Kuntayhtymän johtaja
Käyttöoikeussopimukset	
Hankinnan kokonaisarvo (alv 0 %)	Päätätjä
Alle 500.000 €	Hankinta-asiantuntija
Yli 500.000 €	Kuntayhtymän johtaja

8 § Hankintapäätös

Hankinnasta tehdään hankintapäätös asianhallintajärjestelmään (Dynasty) tämän hankintaohjeen pienhankintarajojen sekä kansallisten kynnsarvojen ylittävien hankintojen osalta. Päätös on annettava tiedoksi kaikille tarjoajille sekä niille, jotka muutoin tarvitsevat päätöksestä tiedon. Suorahankinta on perusteltava hankintalain tai tämän hankintaohjeen mukaisilla suorahankintaperusteilla.

Hankintapäätöksen tulee sisältää vähintään seuraavat asiat:

- hankittavan tavaran/palvelun kuvaus
- käytetty hankintamenettely
- tarjoavien yritysten nimet
- tarjoajien kelpoisuus ja sen toteaminen/mahdolliset hylkäämiset ja perustelut
- tarjousten tarjouspyynnön mukaisuus/mahdollinen hylkääminen ja perustelut
- tarjousten vertailu mahdollisine vertailutaulukoineen
- voittaneen tarjouksen valinta ja perustelut
- päätökseen tulee liittää oikaisuvaatimusohjeet sekä lisäksi hankintalain kynnsarvot ylittävistä hankinnoista valitusosoitus markkinaoikeuteen

9 § Hankintasopimus

Hankintalaki edellyttää, että hankintapäätöksen tekemisen jälkeen tehdään kirjallinen sopimus. Sopimusvelvoite koskee kansallisen hankintarajan ylittäviä hankintoja, mutta hankintasopimus tulee tehdä myös pienhankintarajan ylittävistä pienhankinnoista sekä suorahankinnoissa. On suotavaa, että myös pienhankintarajan alittavista hankinnoista ja tilauksista on mahdollisimman kattava kirjallinen dokumentaatio, vähintään kirjallinen tarjous.

Hankintasopimuksen allekirjoittaa kuntayhtymän johtaja. Hankinta-asiantuntija vastaa pitkäaikaisten hankintasopimusten sopimuseurannasta ja toimii hankintasopimusten sopimusyhteyshenkilönä.

10 § Hankintasopimusten noudattaminen ja ohjostojen estäminen

Kuntayhtymän viranhaltijoiden ja työntekijöiden tulee sitoutua voimassa oleviin hankintasopimuksiin ja välttää ohjostoja. Erityisesti esihenkilöiden tulee valvoa, että heidän vastualueellaan tehtävissä tilauksissa ja ostoissa noudatetaan voimassa olevia hankintasopimuksia. Jos huomataan, että tietystä tuotekategoriasta ei ole tehty tarvittavaa puitesopimusta, tulee tästä ilmoittaa hankinta-asiantuntijalle, joka käynnistää kyseisen sopimuksen kilpailuttamisen.

Hankintalaki edellyttää tarjoajien tasapuolista ja syrjimätöntä kohtelua. Tästä syystä kuntayhtymässä ei oteta vastaan kiertävien kauppiaiden myyntiesittelyjä eikä myyntiesittelyihin tarvitse suostua. Sähköpostimainonnan kautta tuleviin tarjouksiin ei saa sitoutua tai tehdä hankintoja.

11 § Tietosuoja kuntayhtymän hankinnoissa

Hankinnassa on noudatettava Euroopan unionin yleisen tietosuoja-asetuksen (EU679/2016) vaatimuksia sekä viranomaisten ohjeita ja määräyksiä. Hankinnassa on noudatettava viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädettyä sekä tietosuojalain (1050/2018) mukaisia tietojen suojaamista koskevia säännöksiä ja muuta tietosuojaa koskevaa lainsäädäntöä.

Mikäli palveluntuottajan toiminnassa käsitellään henkilötietoja, tulee sekä tarjouspyynnössä että hankintasopimuksessa huomioida tietosuoja-asetuksen ja siihen liittyvän lainsäädännön asettamat vaatimukset. Tällöin hankintasopimukseen tulee liittää mukaan erillinen tietosuojasopimus ja henkilötietojen käsittelyohje sekä yhdessä palveluntuottajan kanssa täytettävä henkilötietojen käsittelytoimien kuvaus.